

Bosporus Cup 2005

Haremopstand in ISTANBUL

Een vrouwenboot die op het punt staat van een schip vol trotse mannen te winnen? Dat gaat de Turkse zeilers toch echt wat te ver. Door list en bedrog weten ze hun eer te redden.

Tekst Judith van Ruiten
Fotografie Gary Blake, Wendy Johnson

Over het water van de Bosphorus klinkt het gezang uit de Ortaköy Cami-moskee. Vanaf de minaret nodigt de muezzin de gelovigen tot gebed. De klanken brengen de meeste bezoekers van Istanbul in hogere, melancholische of reflectieve sferen. Maar niet allemaal.

De deelnemers aan de Bosphorus Cup hebben andere – meer wereldse – zaken aan hun hoofd. Op het water is namelijk een strijd der seksen gaande. Voor in het wedstrijdveld vaart de *Barbie*, met zeven leden van het “zwakke geslacht”. Daarachter doet de mannenboot *Oguzhan Too* verwoede pogingen de Barbie in te halen. Barbie is niet de enige boot met *girl power*. Zojuist zijn de jongens van de *Idéfix* gedesillusionneerd gestrand bij een boei; wellicht omdat ze iets te aandachtig keken naar een strak hemdje achter het roer van de *Seabisquit*. Het is een tafereel dat de grote sultan Abdulaziz zeker had teleurgesteld. De Ottomaanse vloot groeide onder zijn bewind uit tot de tweede zeemacht ter wereld. Vrouwen speelden voor hem geen rol van betekenis op het water. Zij hoorden thuis in zijn harem en waren er louter voor zijn vermaak.

Soms mochten de harem vrouwen een dagje varen op zijn smalle, spitse sultansloep. Terwijl de gesluierde vrouwen zich voorin op de kussens hadden gevlijd, roeide een twintigtal slaven hen voort, de blik te allen tijde

Vanaf de oevers van de Bosphorus kijkt Istanbul zwigend toe hoe de vrouwen- en mannenteams elkaar naar het leven staan

naar beneden gericht; oogcontact met de dames was voorbehouden aan de sultan.

De tijden zijn veranderd. Als ik de taxi uitstap voor de Blauwe Moskee – de bekendste moskee van Istanbul – hoor ik *'Hey, blue eye'*; een tapijtverkoper zet direct de achtervolging op me in. Ik besluit hem te negeren, maar na tien minuten bedenk ik me. Voor tien miljoen Turkse lira wil hij me vast de wijk wel laten zien. Ercin Gelik heet de jongeman. Hij stemt in met mijn voorstel. Net als veel van zijn landgenoten is hij er van overtuigd dat blauwe ogen een betoverende uitwerking

Prachtig mozaïek en Arabische gebedsteksten in het beroemde Topkapi-paleis

hebben op de toekomst. Je ziet Turken dan ook overal een amulet dragen in de vorm van een blauw oog als bescherming tegen het Boze Oog. Te voet leidt Gelik me van de Blauwe Moskee naar het Archeologisch Museum, het Topkapi Paleis en het Yerabatan Sarayi, waar de sultans hun water haalden.

Naast het verstrekken van toeristische informatie, praat hij non-stop over de vrouwen van nu en toen. Gelik zou zelf ook wel een harem willen hebben. 'Een kennis van me heeft 25 vrouwen en zo'n 80 kinderen,' vertelt hij. 'Dat moet toch geweldig zijn, ik heb er nog niet eens één!' verzucht hij, terwijl hij de verplichte blauwe lap over mijn blote schouders drapeert en mijn schoenen uittrekt voor de ingang van de Blauwe Moskee. Terwijl ik in de moskee omhoog tuur naar het met duizenden blauwe tegels ingelegde plafond, probeer ik me

Top-5 Bezienswaardigheden

- Topkapi Paleis: vanuit dit paleis werd eeuwenlang het Osmaanse Rijk bestuurd
- Blauwe Moskee: Istanbuls bekendste moskee
- Aya Sophia: ooit de grootste kerk ter wereld
- Archeologisch museum: een van de bekendste musea ter wereld, met voornamelijk voorwerpen uit de Babylonische en Assyrische tijden
- Grote Bazaar: Turkse markt met diverse koopjes

Kijk ook op: www.exploreistanbul.com / istanbul.pagina.nl

de iele tapijtverkoper voor te stellen met 25 vrouwen. Hoeveel tapijten zou hij wel niet moeten verkopen om hen allemaal tevreden te stellen?

Een bezoek aan een concurrent van Gelik, de tapijtenwinkel Haseki Hurrem Sultan, illustreert dat een leven met zoveel vrouwen inderdaad niet gemakkelijk is. De winkel is gevestigd in het voormalige badhuis van Roxelane, de vrouw van de bekendste sultan, Süleyman. In 1556 gaf zij meesterarchitect Sinan opdracht tot de bouw van deze *hamam*. Het is een opdracht die het keerpunt zou betekenen voor de vrouwen van de harem. Tot dan toe hadden die namelijk niets in te brengen. Maar Roxelane – een voormalig Oekraïense slavin – werd na 200 jaar weer de eerste officiële vrouw van een sultan. Het bleek overigens niet zo'n verstandige partnerkeuze van Süleyman, want de vereniging van de twee zou het bloeiende rijk niets dan slechts brengen. Roxelane heeft meer wensen dan een luxe schoonheidsbehandeling in een gerenommeerd badhuis. Al snel eist ze dat haar oudste zoon de nieuwe sultan wordt. Die plaats komt echter toe aan de eerstgeboren zoon van een van de andere vrouwen, Mustafa. Uit diverse geschiedboeken blijkt dat Süleyman zich laat overhalen om Mustafa te wurgen. Een bloedige strijd tussen de twee zonen van Roxelane, die beiden op de troon azen, volgt. De jongste zoon Selim, een notoire dronkaard, vermoordt uiteindelijk

NET ALS IN OSMAANSE TIJDEN WORDEN OOK NU LIST EN BEDROG NIET GESCHUWD OM MACHT TE VERGAREN

niet alleen zijn oudere broer, maar ook zijn ouders en de rest van de familie. Na zijn bloederige misdaad beklimt hij de troon. Het zou sindsdien alleen maar slechter gaan met het Ottomaanse Rijk. En drie eeuwen later zou er met de Eerste Wereldoorlog definitief een einde komen aan het verzwakte, ooit zo machtige, Ottomaanse Rijk.

Prestige, macht en vrouwenschoon blijken nog altijd een belangrijke rol te spelen in Istanbul. Het is zien en gezien worden; op de Bosporus en op de vele terrassen en picknickplaatsen aan de oevers van de smalle zeestraat tussen Europa en Azië. De Turken hebben dan ook heel wat om trots op te zijn. Istanbul is het financiële en economische hart van Turkije. Wereldwijd hebben de histo-

In de Blauwe Moskee zijn de plaatselijke mannen druk met praten en bidden

Top-5 Goede restaurants

- Cicek Pasaji (www.tarihicicekpasaji.com/stop)
- Abdullah Korun (www.haciabdullah.com.tr)
- Feriye in de wijk Besiktas (tel: +90 212 227 22 16)
- Tugra in de wijk Besiktas (tel: +90 212 258 33 77)
- Cennet Muhallebicis (traditionele snacks van kwaliteit; overal op straat)

rische bezienswaardigheden en mysterieuze verhalen uit de Byzantijnse en Osmaanse cultuur een enorme aantrekkingskracht. De toeristen zijn niet de enige die ontdekt hebben wat deze bijna 3000 jaar oude stad te bieden heeft. Veel Turkse jongeren trekken naar de metropool en met bijna zestig procent van de inwoners jonger dan dertig jaar is het een jonge, vitale stad.

Toch stroomt de Bosporus niet zo vrij als zij normaal doet. De mannelijke deelnemers van de Bosporus Cup lijken te zijn teruggekeerd naar de beklemmende tijden van sultan Abdulaziz. Alles wordt in het werk gesteld om de vrouwen eronder te krijgen en de trofee – een zilveren beker ingelegd met kristallen – te bemachtigen. Af en toe is zelfs een motor hoorbaar; net als in de dagen van Süleyman worden intriges ook nu niet geschuwd. Zo zou een boei opzettelijk zijn losgesneden om de eerste wedstrijd te saboteren. Althans, volgens de lezing van een van de verliezende dames van de boot *La belle du Jour*.

Het is maar goed dat er geen vrouw van het type Roxela ne aan het roer staat tijdens de wedstrijd, anders had het ego van de mannelijke zeilers nu ongetwijfeld een deuk opgelopen. Het is de *Provezza* met twaalf man aan boord die de beker in ontvangst neemt in de Marmara Sailing Club. Schipper Orhan Türker blijkt een niet te stoppen woordenwaterfall als ik hem vraag naar de persoonlijke en materiële waarde van de beker in zijn hand. 'Ik voel me zo rijk als een sultan, zeker nu ik ook nog in jouw blauwe ogen mag kijken,' aldus Türker. 'Het onderste deel van deze beker is volledig ingelegd met kris-

Jachtclubs in Istanbul

- Ataköy Marina, Sahil Yolu - Ataköy
+ 90 (212) 560 42 70 / www.atakoymarina.com.tr
- Amiral Fahri Korutürk, Kalamis
+ 90 (216) 346 23 46 / www.seturmarinas.com
- Marmara Yelken Kulubu
+ 90 (216) 355 48 13 / www.marmarayelken.org.tr

tallen. Het is ontworpen door de meest prestigieuze ontwerper van Turkije, Can Yalman. Hoe zou ik hier niet blij mee kunnen zijn? Ik ga er een jaar verlekkerd naar kijken om hem volgend jaar weer te winnen van de dames natuurlijk.'

Ik ga terug naar de wortels van de Turkse man in het paleis Beylerbeyi om te ontdekken waar de misplaatste mannelijke trots nu toch vandaan komt. Het was immers de Barbie, met een achtjarig talentje aan het roer, die ternauwernood tweede werd. Met gids Gelik loop ik langs vitrines vol goud en robijnen om te eindigen voor het vroeger druk bezette bed van Abdulaziz. Gelik kijkt me indringend aan. Weer begint hij over de kleur van mijn ogen. Net als ik hem wil uitleggen dat ik niet deel van zijn gedroomde harem zal zijn, wordt hij afgeleid. Een meisje in een strakke, zwarte jurk vraagt hem naar de slaapvertrekken van de harem. Samen lopen ze de rode loper af. ☺

Een bezoek aan Istanbul is niet compleet zonder flink te hebben gezweten in een traditionele hamam; een Turks stoombad

Top-5 Hotels met zeezicht

- Pera Pallas (www.perapalace.com)
- Acropol Hotel (www.acropolpalace.com)
- Avicenna (www.avicenna.com.tr)
- Merit Halki Palas (www.merithotels.com/halki)
- Yasmak Sultan (www.yasmak.com)

Vind meer mooie verblijfplaatsen: www.istanbulshotels.com